

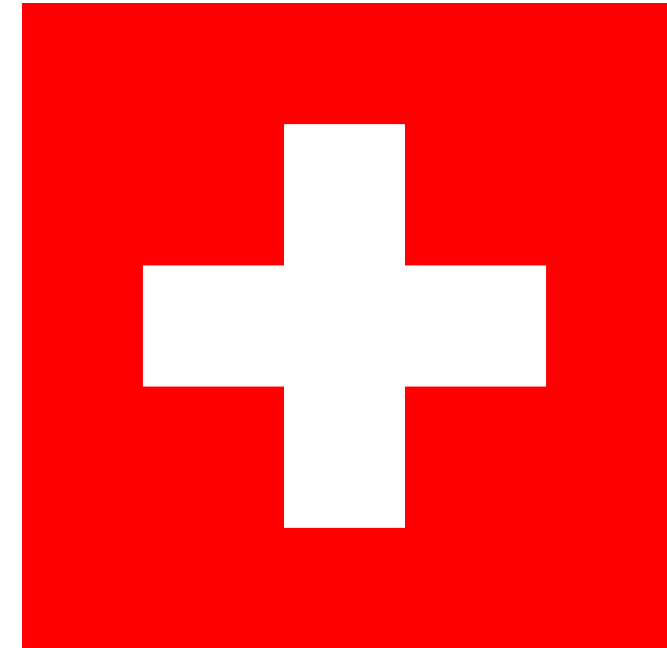
**Jean Monnet
Centre of Excellence**

ADAM MICKIEWICZ UNIVERSITY, POZNAŃ

EU external actions in the contested global order –
(in)coherence, (dis)continuity, resilience

Unia Europejska i Szwajcaria: analiza stosunków pomiędzy podmiotami

Dr Krzysztof Duda

krzysztof.duda@amu.edu.pl

17 XII 2020

Academic Year 2020/2021

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
POZNAŃ

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Źródło: opracowanie własne na podst. wikipedia.org

**Jean Monnet
Centre of Excellence**

ADAM MICKIEWICZ UNIVERSITY, POZNAŃ

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Źródło: zdjęcie własne

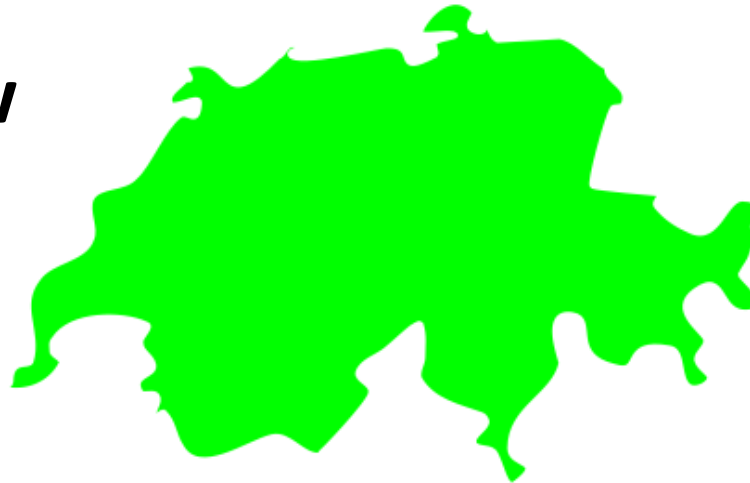
**Jean Monnet
Centre of Excellence**
ADAM MICKIEWICZ UNIVERSITY, POZNAŃ

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Słowem wstępu

federacja, składa się z 26 kantonów

**25%
mieszkańców to
obcokrajowcy**

4 języki

**Jean Monnet
Centre of Excellence**
ADAM MICKIEWICZ UNIVERSITY, POZNAŃ

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

UE a inne organizacje

- UE – państwa członkowskie
- EFTA
- EOG

UE a inne organizacje

- Które państwa są w strefie Schengen, ale nie są członkami UE?
- Które państwa są w UE, ale nie są w strefie Schengen?
- W których państwach obowiązuje euro, a nie są członkami UE?

Dlaczego Szwajcaria miałaby być członkiem UE?

- ✓ członkostwo w ONZ
- ✓ wysoki poziom rozwoju gospodarczego
- ✓ wysoki poziom rozwoju społecznego
- ✓ członkostwo w OECD
- ✓ członkostwo w Radzie Europy
- ✓ członkostwo w OBWE
- ✓ członkostwo w WTO

Dlaczego Szwajcaria **nie** miałyby być członkiem UE?

tradycyjna neutralność państwa

skomplikowany system polityczny
uwzględniający demokrację
bezpośrednią

Jean Monnet
Centre of Excellence
ADAM MICKIEWICZ UNIVERSITY, POZNAŃ

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Claude Longchamp dla fluter.de

fluter.de: Warum wollen die Schweizer nicht in die EU?

Claude Longchamp: Sie wollen nicht in die EU zu den Konditionen, die heute gelten. Es gibt Bedenken über das Gewicht der Mitsprachemöglichkeiten eines kleinen Landes. Man fürchtet um die eigene Souveränität und die direkte Demokratie (*hier lest ihr ein Pro&Kontra-Stück über Volksentscheide*). Außerdem ist für Länder wie die Schweiz, Norwegen oder Liechtenstein nicht evident, dass man durch eine Mitgliedschaft in der EU tatsächlich wirtschaftliche Vorteile hat. Ein weiterer Vorwurf ist, dass in der EU mit wehenden Fahnen Entscheidungen getroffen werden, die dann nicht umgesetzt werden. Das entspricht nicht unserer Kultur.

Źródło: www.fluter.de

Jean Monnet
Centre of Excellence
ADAM MICKIEWICZ UNIVERSITY, POZNAŃ

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Neutralność Szwajcarii

[← Treaty of Paris \(1815\)](#)

*Act of Acknowledgment and Guarantee of the perpetual Neutrality of Switzerland, and of the inviolability of its Territory.^[1] — Signed at Paris. 20th November, 1815.
The plenipotentiaries of the high powers who signed the act*

The Accession of Switzerland to the declaration published at Vienna the 20th March 1815, by the Powers who signed the Treaty of Paris, having been duly notified to the Ministers of the Imperial and Royal Courts, by the Act of the Helvetic Diet on the 27th of the month of May following, there remained nothing to prevent the Act of Acknowledgment and Guarantee of the perpetual Neutrality of Switzerland, from being made conformably to the above mentioned declaration. But the Powers deemed it expedient to suspend till this day, the signature of that act, in consequence of the changes which the events of the war, and the arrangements, which might result from it, might possibly occasion in the limits of Switzerland, and in respect also to the modifications resulting therefrom, in the arrangements relative to the federated territory, for the benefit of the Helvetic Body.

These changes being fixed by the stipulations of the Treaty of Paris signed this day, the Powers who signed the declaration of Vienna of the 20th March declare, by this present act, their formal and authentic Acknowledgment of the perpetual Neutrality of Switzerland; and they guarantee to that country the integrity and inviolability of its territory in its new limits, such as they are fixed, as well by the act of the Congress of Vienna, as by the Treaty of Paris of this day, and such as they will be hereafter; *conformably to the arrangement of the Protocol of the 3d November, extract of which is hereto annexed, which stipulates in favour of the Helvetic Body a new increase of territory, to be taken from Savoy, in order to disengage from Enclaves, and complete the circle of the canton of Geneva.*

The Powers acknowledge likewise and guarantee the neutrality of those parts of Savoy, designated by the act of the Congress of Vienna of the 20th May 1815, and by the Treaty of Paris signed this day, the same being entitled to participate in the Neutrality of Switzerland, equally as if they belonged to that country.

The Powers who signed the declaration of the 20th March acknowledge, in the most formal manner, by the present act, that the neutrality and inviolability of Switzerland, and her independence of all foreign influence, enter into the true interests of the policy of the whole of Europe.—They declare that no consequence unfavourable to the rights of Switzerland with respect to its neutrality, and the inviolability of its territory, can or ought to be drawn from the events, which led to the passage of the Allied troops across a part of the Helvetic States. This passage, freely consented to by the cantons in the Convention of the 20th May, was the necessary result of the free adherence of Switzerland to the principles manifested by the Powers who signed the Treaty of Alliance of the 25th March.

The Powers acknowledge with satisfaction that the conduct of Switzerland, under these trying circumstances, has shown that she knew how to make great sacrifices to the general good, and to the support of a cause, which all the Powers of Europe defended, and that in fine Switzerland has deserved the advantages which have been secured to her, whether by the arrangements of the Congress of Vienna, by the [Treaty of Paris](#), of this day, or by the present act, to which all the Powers in Europe are invited to accede.

In faith of which, the present Declaration has been concluded, and signed at Paris the 20th November 1815. The signatures follow in the alphabetical order of the Courts.

Źródło: commons.wikimedia.org

**Jean Monnet
Centre of Excellence**
ADAM MICKIEWICZ UNIVERSITY, POZNAŃ

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Dlaczego Szwajcaria **nie** miałyby być członkiem UE?

tradycyjna neutralność państwa

skomplikowany system polityczny,
uwzględniając demokrację
bezpośrednią

Jean Monnet
Centre of Excellence
ADAM MICKIEWICZ UNIVERSITY, POZNAŃ

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Demokracja bezpośrednia

Ref.
obligatoryjne

Ref.
fakultatywne

Inicjatywy
ludowe

- Kontrpropozycje

+ zgromadzenie
– w kantonach!

Obecnie: w dwóch kantonach

Klasyczna forma demokracji bezpośredniej

Demokracja bezpośrednia

Art. 140 Konstytucji

- zmiany Konstytucji Federalnej;
- **przystąpienie do organizacji zbiorowego bezpieczeństwa lub do wspólnot ponadnarodowych;**
- ustawy federalne uznane za pilne, które nie mają podstaw konstytucyjnych i których czas obowiązywania przekracza jeden rok; te ustawy federalne muszą być w ciągu roku po przyjęciu przez Zgromadzenie Federalne przedstawione pod głosowanie.

Demokracja bezpośrednia

Art. 141 Konstytucji

Na żądanie 50 000 uprawnionych do głosowania lub ośmiu kantonów przedstawia się narodowi pod głosowanie:

- a. ustawy federalne;
- b. ustawy federalne uznane za pilne, których czas obowiązywania przekracza rok;
- c. uchwały federalne, o ile przewiduje to konstytucja lub ustawa;
- **d. umowy międzynarodowe, które:**
 - 1. są bezterminowe i nie przewidują wypowiedzenia;
 - 2. przewidują przystąpienie do organizacji międzynarodowych;
 - 3. wprowadzają wielostronne ujednoczenie prawa.

Referendum

3 grudnia 1972 r.

Uchwała Parlamentu Federalnego w sprawie umów między Konfederacją Szwajcarską a Europejską Wspólnotą Gospodarczą i państwami członkowskimi Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali

Za: 1 344 994 (72,5%), 19 6/2 kantonów

Przeciw: 509 465 (27,5%), 0 kantonów

Jean Monnet
Centre of Excellence
ADAM MICKIEWICZ UNIVERSITY, POZNAŃ

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

EOG i Szwajcaria

- Rząd Szwajcarii postanowił podpisać Porozumienie EOG (2 maja 1992 r.)
- Złożono również (22 maja 1992 r.) wniosek o przystąpienie do UE

Jedna z najważniejszych dat: referendum EOG

6 grudnia 1992 r.

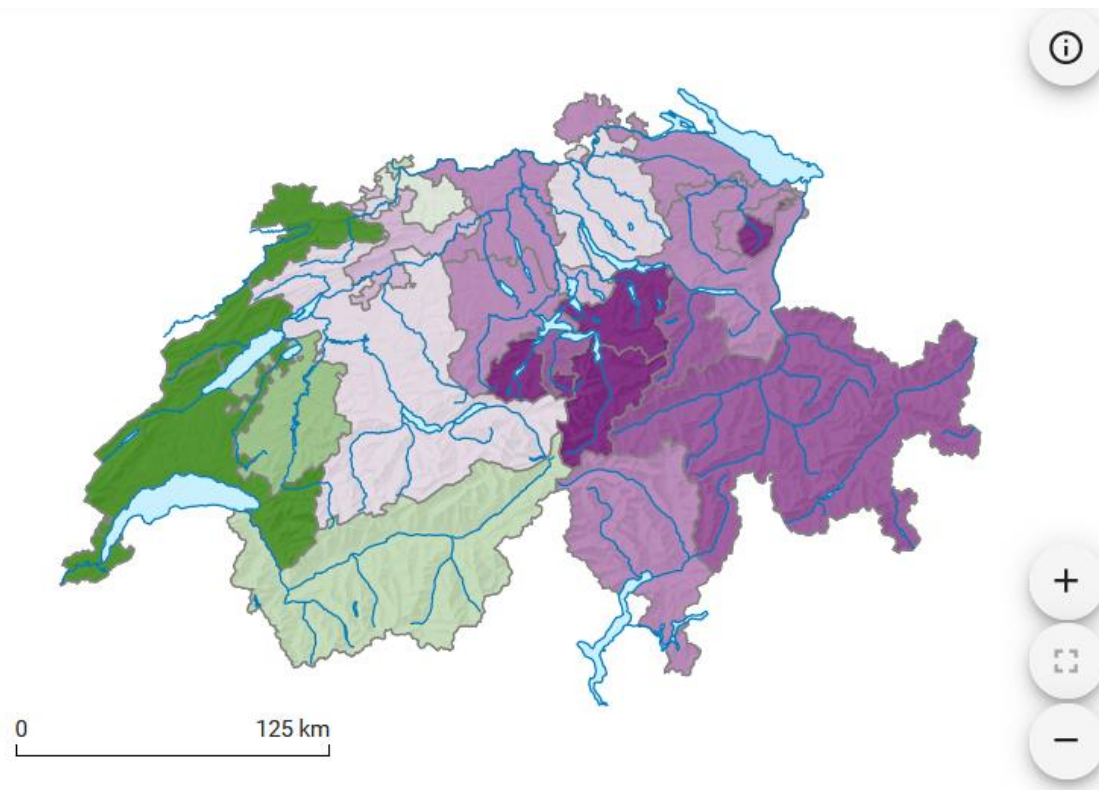
Przeciwko: 1 786 708 (50,3%), 14 ⁴/₂ kantonów

Za: 1 762 872 (49,7%), 6 ²/₂ kantonów

- **Wysoka frekwencja - 78,73%**
- Zwolennikami przystąpienia do EOG była przede wszystkim **zachodnia, francuskojęzyczna część Szwajcarii** (na czele z niedługo wcześniej utworzonym kantonem Vaud, a także Jura)

Referendum „Tak dla Europy!”

Źródło: Bundesamt für Statistik
Politischer Atlas der Schweiz

Umowy bilateralne

- 1999 - *Bilaterale Abkommen I*
- Nowa strategia relacji i współpracy
- Protokół I

Referendum

21.05.2000

Za: 1 497 093 (67,2%)

Przeciw: 730 980 (32,8%)

Rozpoczęto nowy sposób integracji – substytut członkostwa w EOG/UE

Jean Monnet
Centre of Excellence
ADAM MICKIEWICZ UNIVERSITY, POZNAŃ

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Bilaterale Abkommen I

- Zakres umów
- Z początkowo doraźnego celu polityka integracyjna oparta na umowach bilateralnych stała się oficjalną strategią, będącą substytutem członkostwa tego państwa w EOG
- Protokół I, dotyczący rozszerzenia umowy o swobodnym przepływie osób na dziesięć krajów, które przystąpiły do Unii w 2004 roku, wszedł w życie w dniu 1 kwietnia 2006 roku.

Bilaterale Abkommen II

- W 2004 r. w ramach drugiego pakietu porozumień ustalono regulacje dotyczące dziewięciu obszarów, w tym między innymi opodatkowania dochodów kapitałowych, zwalczania oszustw podatkowych, współpracy w dziedzinie statystyki i ochrony środowiska
- Zakres umów
- Umowa dot. przystąpienia do Układu z Schengen

Referendum „Tak dla Europy!”

04.03.2001

Inicjatywa przewidywała natychmiastowe rozpoczęcie negocjacji i zmianę artykułów 23-25 konstytucji

Referendum cieszyło się mniejszą frekwencją od referendum dotyczącego przystąpienia do EOG – 55,8%

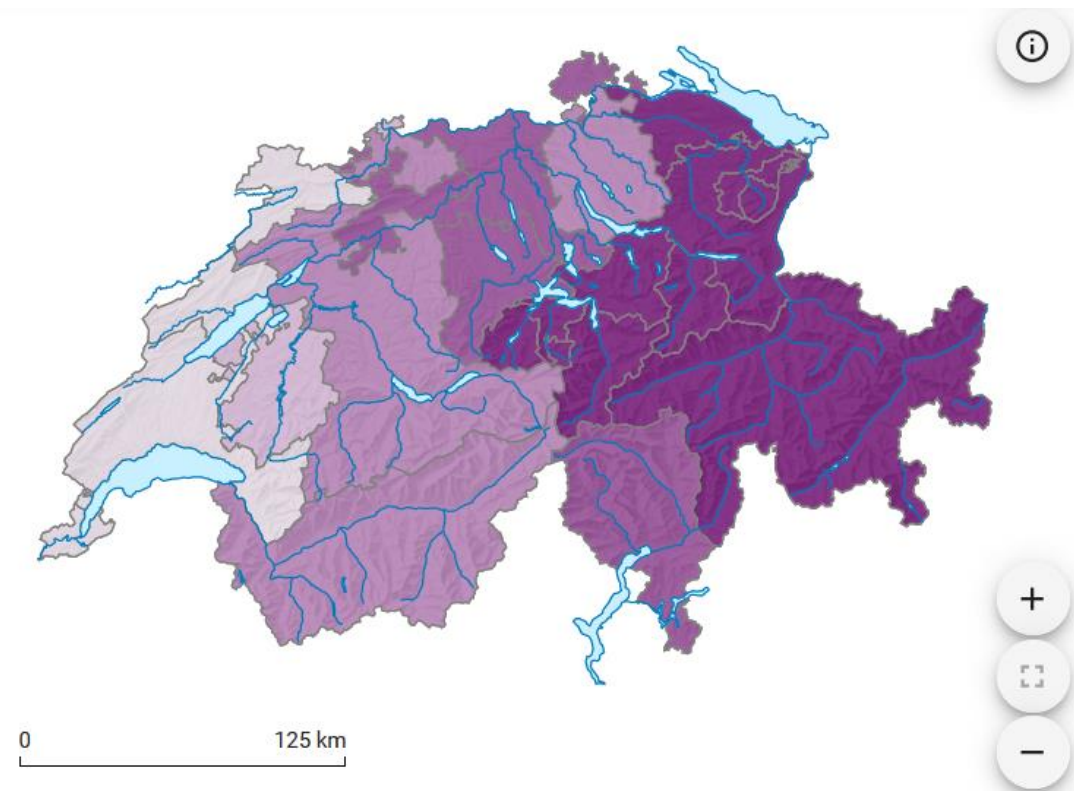
Przeciwko: 1 982 549 (76,8%), wszystkie kantony

Za: 597 217 (23,2%), 0 kantonów

W późniejszym referendum ws. przystąpienia do ONZ już 54,6% za

Referendum „Tak dla Europy!”

Źródło: Bundesamt für Statistik
Politischer Atlas der Schweiz

**Jean Monnet
Centre of Excellence**
ADAM MICKIEWICZ UNIVERSITY, POZNAŃ

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Droga do Schengen

- Spotkanie Komisji Europejskiej ze Szwajcarską Radą Federalną
- 19 maja 2004 r. - Szwajcaria powinna przystąpić do Układu pod koniec 2006 r. lub na początku 2007 r.
- Szwajcaria ratyfikowała porozumienie 26 października 2004 r.

Referendum Schengen

05.06.2005

Za: 1 477 260 (54,6%)

Przeciw: 1 227 042 (45,4%)

Frekwencja: 56,8%

Największe poparcie dla powyższej kwestii było w tradycyjnie przychylniej integracji zachodniej części kraju - kantonach Neuchâtel (70,9%) i Vaud (67,5%), ale też Bazylea-Miasto (64,6%), Genewa (62,9%) i Jura (60,9%).

Jean Monnet
Centre of Excellence
ADAM MICKIEWICZ UNIVERSITY, POZNAŃ

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Droga do Schengen

- 12 grudnia 2008 r. Szwajcaria przystąpiła do strefy Schengen.
- Od tego dnia zniesiono kontrole paszportowe na wszystkich granicach lądowych Konfederacji Szwajcarskiej
- Kontrole paszportowe na lotniskach były utrzymane do 29 marca 2009 r.

Wybrane inne referenda

L.p.	Data	Temat	Frekwencja	Procent zwolenników	Procent przeciwników
1.	5 czerwca 2005 r.	Przyjęcie porozumienia w sprawie Układu z Schengen i Konwencji z Dublina	56,6%	54,6%	45,4%
2.	25 września 2005 r.	W sprawie swobodnego przepływu osób z nowych krajów Unii Europejskiej	54,5%	56,0%	44,0%
3.	8 lutego 2009 r.	Utrzymanie swobodnego przepływu osób z Unii Europejskiej oraz rozszerzenia go na Bułgarię i Rumunię	51,4%	59,6%	40,4%
4.	17 maja 2009 r.	W sprawie paszportów biometrycznych	38,8%	50,1%	49,9%

Inicjatywa ludowa – referendum ws. „wzmocnienia siły głosu obywateli w polityce zagranicznej”

17.06.2012

Inicjatywa dotyczyła zmiany art. 140 Konstytucji.

Przeciwko: 1 332 839 (68,9%), wszystkie kantony

Za: 601 449 (31,1%), 0 kantonów

Frekwencja: 38,53%

Jean Monnet
Centre of Excellence
ADAM MICKIEWICZ UNIVERSITY, POZNAŃ

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Inicjatywa ludowa + referendum ws. „ograniczenia masowej imigracji”

09.02.2014

Dot. art. 121 mówiącym o kontrolowaniu przez Szwajcarię imigracji.

W tym: „Szwajcaria samodzielnie kontroluje imigrację cudzoziemców.”

Przyjęte!

Za: 1 463 854 (50,3%), 12 i 5/2 kantonów

Przeciw: 1 444 552 (49,7%), 8 i ½ kantonów

Inicjatywa ludowa + referendum ws. „samostanowienia” 25.11.2018

Dot. art. 121 mówiącym o kontrolowaniu przez Szwajcarię imigracji
W tym: „Szwajcaria samodzielnie kontroluje imigrację cudzoziemców.”

Przeciw: 1 713 501 (66,3%), wszystkie kantony

Za: 872 288 (33,7%), 0 kantonów

Umowa o ramach instytucjonalnych (IFA)

2.05.2014 – 23.11.2018

- Konsultacje
- Zakończono je w kwietniu 2019 r.

Referendum ws. ograniczenia przepływu osób

27.09.2020

Przeciw: 1 988 349 (61,7%), 17 5/2 kantony

Za: 1 233 995 (38,3%), 3 i ½ kantony

Nadzieja na ratyfikację IFA

Jean Monnet
Centre of Excellence
ADAM MICKIEWICZ UNIVERSITY, POZNAŃ

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Poparcie partii politycznych

Partia / rok	1984	1988	1992	1996	Średnia
Zielona Alternatywa	2.75	2.75	2.50	2.50	2,63
Partia Socjalistyczna	4.00	4.00	4.00	4.00	4,00
CVP	3.60	4.00	5.20	5.60	4,60
Partia Liberalna	2.50	2.50	1.00	1.00	1,75
Zieloni	2.60	2.80	3.20	4.60	3,30
Partia Niepodległości	3.60	4.00	5.20	5.40	4,45
Szwajcarska Partia Pracy	3.20	3.60	4.60	5.00	4,10
FDP	3.40	4.60	5.60	6.20	4,95
Szwajcarscy Demokraci	1.40	1.40	1.20	1.20	1,30
Ewangelicka Partia Ludowa	4.00	4.25	4.25	4.25	4,19
Radykalno-Demokratyczna Partia Szwajcarii	3.40	4.20	4.80	5.60	4,50
Socjaldemokratyczna Partia Szwajcarii	4.20	4.80	5.80	6.60	5,35
Szwajcarska Partia Ludowa	2.20	2.20	1.80	1.60	1,95

Skala od 1 do 7, gdzie 1 – sceptycyzm wobec integracji, 7 – poparcie dla integracji.

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie: L. Ray, *Measuring party orientations towards European integration: Results from an expert survey*, „European Journal of Political Research”, 1999, vol. 36, s. 305.

Wnioski

- Szwajcarzy są sceptyczni wobec integracji, cenią swoją neutralność
- Szwajcaria wypracowała sobie specjalny model quasi-członkostwa/integracji bez członkostwa
- Najbardziej sceptyczna względem integracji europejskiej jest część niemieckojęzyczna i mieszkańcy Ticino, najmniej – francuskojęzyczna
- W najbliższym czasie możliwy nowy rozdział w relacjach lub zakończenie negocjacji i utrzymanie *status quo*

Dziękuję za uwagę!

Kontakt: krzysztof.duda@amu.edu.pl

**Jean Monnet
Centre of Excellence**
ADAM MICKIEWICZ UNIVERSITY, POZNAŃ

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

